

Gjør Det Selv

VANSKELIGHETSGRAD:

Karmen kan lages med vanlig verktøy, som de fleste har. Bruk god tid på både oppmåling og utsaging. Da er ikke dette vanskelig.

TIDSFORBRUK:

Kan bygges på én dag.

PRIS:

Materialene koster cirka 30 kroner per meter. Pluss skruer og eventuell metallskinne.

[før]

En flott gammel dobbeltdør har stått i uthuset lenge fordi karmen mangler.

Ny karm til gammel dør

Skjær til karmen

Karmen kan lages av en og samme dimensjon på materialene. På denne døren: 48 x 123 mm. Til gjengjeld er det viktig at karmtreet er helt rett når du kjøper det. Ellers blir det vanskelig å få døren til å slutte tett mot karmen.

Karmen består av et bunnstykke, to sidestykker og et toppstykke. I alle stykkene skal det lages en fals til døren. Falsen skjæres ut med sirkelsag – hele karmen kan fint lages helt uten å bruke spesialverktøy.

1 Mål først hvor tykk døren er. Mål også dørens høyde og bredde. Skjær til de to nye sidekarmene, slik at de er 20 cm lenger enn dørens høyde. Topp og bunn bør være 20 cm bredere enn døren. Alt skjæres til i de endelige målene senere.

Sagen hviler på to karmstykker, og føres langs en skinne.

2 Spenn fast karmstykket, og skjær et spor med sirkelsagen. Sporet skal være noen millimeter dypere enn tykkelsen på døren. Da er det plass til en tetningslist. Når den senere er montert, skal døren flukte med kanten av karmen.

[etter]

Vi har laget en ny karm og satt på de gamle hengslene. Nå mangler bare maling.

DETTE HAR VI BRUKT

- 48 x 123 mm furu
- Evt. 48 x 123 i eik eller mahogni (til terskel)
- Evt. metallskinne og beskyttelsesblikk
- 6 x 80 mm skruer
- Trelim

Har du en gammel dør stående eller kjøper et gammelt løst dørbblad, mangler ofte karmen. Men det er både enkelt og billig å lage en ny karm. Her viser vi hvordan du gjør det.

3 Legg ned karmstykket, og skjær biten helt løs. Her er den cirka 15 mm tykk – bredden tilsvarer dørens tykkelse, pluss noen millimeter (her 45). Skjær til de tre andre karmstykkene etter samme fremgangsmåte.

4 Falsen på karmstykkene slipes. Det kan gjøres med slipekloss eller med slipemaskin. Falsen skal senere males, så overflaten slipes glatt.

MATERIALER

Bunnkarm av hardt tre.

På nye dørkarmen er bunnstykket i karmen som regel av hardt tre – for eksempel eik. Da kan det motstå slitasje bedre. Eik eller mahogni i dimensjonen 48 x 123 mm er sjelden lagervare, og kan være vanskelig å skaffe. Derfor bruker vi furu på denne karmen, men beskytter terskelen med en metallskinne. Og vi setter beskyttelsesblikk på kanten av bunnstykket.

Topp og sider

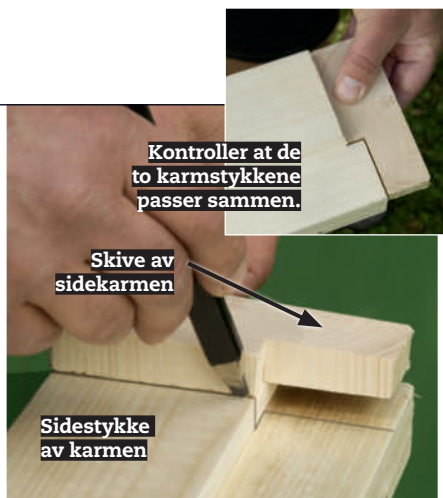
Karmen kan settes sammen på flere måter. Her velger vi å vente med å skjære de to sidekarmene, toppstykket og bunnstykket i de ferdige målene. Det minsker risikoen for at stykkene blir for korte.

Vi setter først sammen toppstykket og den ene sidekarmen. Deretter setter vi på den andre sidekarmen. I alle skjøter setter vi to 6 x 80 mm skruer.

Først når begge sidekarmene er skrudd fast, sager vi til toppstykket.

Til slutt monteres bunnstykket etter samme oppskrift, og skjæres til på mål.

Før karmen settes sammen helt, er det fornuftig å sjekke karmens diagonalmå. Det viser om karmen er rettvinklet.

1 Skjær en skive av sidekarmen. Klossen skal brukes til å streke opp i bunnen av de to sidekarmene. Strek opp som vist, og skjær av det markerte stykket. Den samme fremgangsmåten brukes i bunnen på det andre sidestykket.

2 Nå er det laget en fals på alle karmstykkene, men de er ennå ikke skjært til i lengden. Det venters vi med. Fordi bunnkarmen her er av furu, har vi saget et spor som vi kan legge et stykke beskyttelsesblikk i når døren er montert.

Sett på hengsler

Hengslene settes på først når hele karmen er satt sammen, og sidestykkene er kappet på mål med håndsagen.

Hengslene felles ned i karmen, slik at hengselets overside flukter med sidekarmens overflate. Her er det også viktig at du bruker små avstandsbrikker hele veien rundt og mellom dørbladene.

Først markerer du stedene der hvert hengsel skal plasseres. Så stemmer du ut plass til hengslene i karmen.

1 Sjekk at det er plass til hengselet. Døren skal ligge rett, og med avstandsbrikker av masonitt hele veien rundt mens du sjekker.

2 Marker med en blyant der hengselet skal sitte på karmen. Marker også med en vannrett strek på selve hengselet hvor høyt det skal sitte på karmen. Plasseringen av alle andre dørhengsler markeres på samme måte.

De siste detaljene

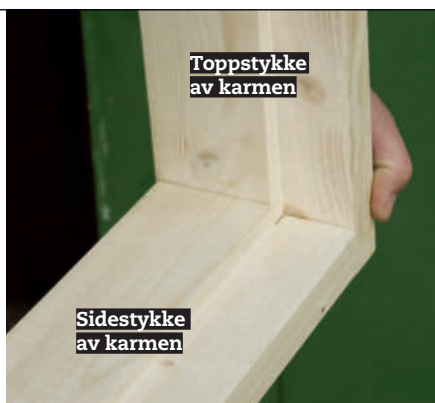
1 Dobbeltdører har ofte låsebølter i siden på den ene døren. For at de skal kunne brukes, må det bores hull i karmen. Tryk eller slå forsiktig på boltene, slik at de lager merker i dørkarmen.

2 Bor et hull som er litt større enn låseboltens tykkelse. Prøv å trykke boltene ned, og se om hullet passer. **TIPS:** Har dørene stått ubrukt lenge, går boltene ofte stramt. Smør dem med olje før du markerer hullet og borer ut.

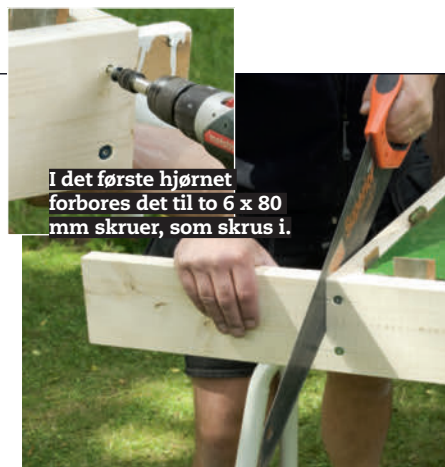
3 Når dør og karm monteres, skal bunnkarmen beskyttes. Det finnes forskjellige metallskinner som kan skrus fast oppå den. På utsiden kan karmen beskyttes av beskyttelsesblikk, som spikres eller skrus fast på karmens side og i falsen.

3 Nå kan det ene hjørnet settes sammen (side- og toppstykke). Skjøten skal være helt tett. Obs!: Vi venter fortsatt med å tilpasse alt i lengden.

4 Legg karm og dør på bukker, og spenn de to karmstykkene fast. Press små brikker av masonitt ned mellom dør og karm – de skal sikre like mye luft mellom døren og karmen hele veien, samt sikre at det blir plass til tetningslistene.

5 Legg den andre sidekarmen på plass. Sett i brikker av masonitt, og press karmene mot hverandre. Forbor, og skru to 6 x 80 mm skruer i skjøten. Nå kan du kappe til toppstykket. Prosessen gjentas i de andre skjøtene på karmen.

3 Nå kan du streke opp hengselets plassering på karmen, slik at hengselet kan felles ned i karmen.

4 Stem ut med et skarpt stemjern. Dybden på utstemmingen skal være den samme som tykkelsen på hengselet. Bruk hengselet til å kontrollere at dybde og størrelse passer overens.

5 Hengselet skrues fast på karmen. Har du ikke de originale skruene, bør du bruke tid på å finne noen gamle skruer med rett spor, som passer i stil og størrelse.

MATERIALER

Rens hengsler og skruer.

De gamle hengslene og skruene bør renses grundig for rust og gammel maling. En tur med stålbørsten og litt olje vil gjøre underverker.

VERKTØY

Hengselsretter. Når døren er montert, kan du bruke en hengselsretter hvis døren ikke sitter perfekt i karmen. En god hengselsretter kan fås for et par hundrelapper. Det kan også bli nødvendig å heve døren med messingskiver på hengslene.

